

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА
ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Алтай сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн
нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ХОА-2022/01/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас:

www.audit.mn

Улаанбаатар хот

2022 он

Тэргүүлэх аудитор: Х.Болдбаатар

Утас: 70433061

Цахим хаяг: Boldbaatar.Kh @audit.gov.mn

Аудитын менежер: А.Цэцэгсүрэн

Утас: 70432545

Цахим хаяг: tsetsegsuren.a@audit.gov.mn

Ахлах аудитор: А.Нарандэлгэр

Утас: 70432545

цахим хаяг: narantuul.d@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл.....	3
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	5
2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	8
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	9
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	9
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	12
3. Аудитын тайлан	16
3.1 Ерөнхий зүйл.....	16
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	16
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	17
3.4 Материаллаг байдал	17
3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....	18
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	19
3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг	22
3.8 Аудитын гол асуудал	22
3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	22
3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	23
3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	23
3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	23
4. Аудитын илрүүлэлт.....	23
4.1 Залруулсан алдаа.....	24
4.2 Төлбөрийн акт.....	24
4.3 Албан шаардлага	
4.4 Зөвлөмж	24
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	27

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
НА	Нотлох ажил
ЭМДС	Эрүүл мэндийн даатгалын сан
СТА	Санхүүгийн тайлангийн аудит
УТХО	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
БСУГ	Боловсрол соёл урлагийн газар
СӨБ	Сургуулийн өмнөх боловсрол
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль

Хүснэгтийн товъёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Хүснэгт -1	Санхүүгийн байдлын тайлан	17
Хүснэгт -2	Авлагын үлдэгдэл	17
Хүснэгт -3	Төсвийн төлөвлөгөө, гүйцэтгэл	19
Хүснэгт -4	Татварын орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл	20
Хүснэгт -5	Аудитад хамрагдсан байгууллагын алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	22
Хүснэгт -6	Түүвэрт хамрагдсан байгууллагын алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	25

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
84000 Цамбагарав баг, Жаргалант сум, Ховд
Утас: 976-70433061, Факс: 976-70433061
E-mail: khovd@audit.gov.mn

АЛТАЙ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
ТҮМЭНДЭЛГЭР ТАНАА

2022.03.22 № 2/126
танай _____-ны № _____-т

АУДИТЫН САНАЛ ДҮГНЭЛТ

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Мест сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Алтай сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР БОЛДБААТАР

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	772,896,016.49	1,005,035,022.00
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	161,401,012.11	281,253,717.11
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	161,401,012.11	281,253,717.11
31210	Төгрөг	161,401,012.11	281,253,717.11
31211	Төрийн сангийн харилцах	160,435,140.27	279,997,256.13
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	965,871.84	1,236,070.40
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	0	20,390.58
33	АВЛАГА	204,160,162.00	230,016,782.21
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	177,226.00	1,315,104.21
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	0	36,331,000.00
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	17,533,789.00	3,404,350.00
33500	Бусад авлага	5,896,303.00	16,855,710.00
33510	Байгууллагаас авах авлага	2,434,950.00	14,071,000.00
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	3,461,353.00	2,784,710.00
33600	Зээлийн авлага	180,552,844.00	172,110,618.00
33610	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	180,552,844.00	172,110,618.00
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	180,552,844.00	172,110,618.00
34	УРЬДЧИЛГАА	28,332,056.00	71,837,218.00
34710	Урьдчилгаа тооцоо	28,332,056.00	71,837,218.00
34712	Үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа	28,332,056.00	71,837,218.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	379,002,786.38	421,927,304.68
35100	Түүхий эд материал	21,846,951.00	24,702,482.00
35130	Эм боох материал	21,846,951.00	24,702,482.00
35400	Хангамжийн материал	164,798,595.38	190,635,822.68
35410	Бичиг хэргийн материал	9,706,388.00	7,440,233.56
35420	Аж ахуйн материал	99,514,383.98	116,343,081.72
35440	Түлш, шатах тослох материал	1,458,939.40	213,039.40
35450	Барилгын засварын материал	3,130,500.00	3,810,000.00
35460	Хүнсний материал	13,461,060.00	14,337,144.00
35470	Бусад хангамжийн материал	37,527,324.00	48,492,324.00
35600	Мал амьтад	192,357,240.00	206,589,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	10,546,741,364.83	10,631,298,838.55
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	10,546,741,364.83	10,631,298,838.55
39200	Биет хөрөнгө	10,477,611,364.83	10,561,512,588.55
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	8,477,063,188.01	8,655,978,508.01
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-716,011,529.66	-907,910,366.30
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	188,594,293.00	191,094,293.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-106,605,929.72	-129,952,061.60
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	600,201,972.00	653,948,992.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-431,105,620.15	-482,385,808.57
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	370,622,023.10	447,033,423.10
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-235,545,119.22	-253,397,702.88
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	1,953,232,746.00	2,074,670,294.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-91,781,221.79	-151,480,850.75
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	84,161,210.00	84,161,210.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	331,858,318.00	331,858,318.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-2,327,612.40	-8,870,307.12
39217	Ном	55,254,647.66	56,764,647.66

39300	Биет бус хөрөнгө	69,130,000.00	69,786,250.00
39301	Програм хангамж	4,547,700.00	5,297,700.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,547,700.00	-4,641,450.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	69,130,000.00	69,130,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	11,319,637,381.32	11,636,333,860.55
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	16,088,121.00	36,085,503.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	16,088,121.00	36,085,503.00
41300	Өглөг	16,088,121.00	36,085,503.00
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	18,332.00	0
41360	Бусад өглөг	16,069,789.00	36,085,503.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	16,069,789.00	36,085,503.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	11,303,549,260.32	11,600,248,357.55
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	11,303,549,260.32	11,600,248,357.55
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	4,099,020,232.00	4,099,020,232.00
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	5,032,109,079.96	5,328,808,177.19
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	545,860,589.10	5,016,286,123.06
51220	Тайлант үеийн үр дүн	4,486,248,490.86	312,522,054.13
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,172,419,948.36	2,172,419,948.36
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	11,319,637,381.32	11,636,333,860.55

2.2 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	8,626,161,040.35	3,659,037,177.46
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	90,095,217.29	183,762,901.88
110	Орлогын албан татвар	72,860,714.54	81,937,788.88
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	72,860,714.54	81,937,788.88
110002	Үйл ажиллагааны орлого	5,033,263.84	30,521,244.76
110003	Хөрөнгийн орлого	46,525,086.55	51,114,688.52
110008	Шууд бус орлого	21,302,364.15	301,855.60
113	Хөрөнгийн албан татвар	2,765,000.00	25,490,260.00
113002	Бууны албан татвар	2,765,000.00	2,960,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	0	22,530,260.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	14,469,502.75	76,334,853.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	4,751,146.75	6,310,311.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,550,726.75	2,684,700.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	774,220.00	2,110,640.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	1,426,200.00	1,514,971.00
1181	Газрын төлбөр	11,056.00	631,540.00
118101	Газрын төлбөр	11,056.00	631,540.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	9,707,300.00	69,393,002.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	6,990,000.00	52,244,550.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	937,300.00	642,952.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	1,780,000.00	16,505,500.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	5,056,755,440.61	579,054,482.58
120	Нийтлэг татварын бус орлого	5,056,755,440.61	579,054,482.58
120003	Торгуулийн орлого	5,298,118.70	9,580,500.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	9,267,433.00	108,293,510.00

1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	5,513,000.00	4,085,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,754,433.00	104,208,510.00
120010	Борлуулалтын орлого (Цэвэр) /ТӨҮГ/	33,889,930.00	62,259,890.00
120011	Борлуулалтын өртөг /ТӨҮГ/	38,132,211.15	64,965,909.44
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	5,046,432,170.06	458,795,082.02
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	0	5,091,410.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,479,310,382.45	2,896,219,793.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,656,809,600.00	1,674,985,100.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,656,809,600.00	1,674,985,100.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	169,862,792.35	312,429,139.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	136,251.00	0
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	114,431,606.35	300,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	17,115,214.00	74,951,674.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	38,179,721.00	46,946,465.00
131107	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн нэмэлт орлого	0	190,231,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,620,566,570.10	877,555,534.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	713,177,200.00	0
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	18,479,070.10	0
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	615,123,300.00	654,977,400.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	273,787,000.00	222,578,134.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	32,071,420.00	31,250,020.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	32,071,420.00	31,250,020.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	4,139,912,549.49	3,345,517,883.33
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,139,912,549.49	3,345,517,883.33
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,254,595,057.19	3,140,881,668.93
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,583,183,549.16	1,679,113,704.16
210101	Үндсэн цалин	1,105,693,599.03	1,193,444,366.72
210102	Нэмэгдэл	338,732,635.80	347,612,607.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	6,600,000.00	4,869,911.11
210104	Урамшуулал	99,647,712.00	98,047,999.41
210105	Гэрээт ажлын хөлс	32,509,602.33	35,138,819.92
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	198,548,226.54	223,922,700.47

210201	Тэтгэврийн даатгал	136,438,275.86	159,727,773.14
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,561,440.54	16,146,700.65
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	12,315,342.67	12,910,805.80
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,062,435.19	3,175,595.97
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	31,170,732.28	31,961,824.91
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	235,015,992.00	225,876,225.40
210301	Гэрэл, цахилгаан	12,357,863.00	10,817,325.40
210302	Түлш, халаалт	191,594,329.00	183,369,500.00
210303	Цэвэр, бохир ус	31,063,800.00	31,689,400.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	746,629,342.35	353,933,634.76
210401	Бичиг хэрэг	9,551,360.00	11,483,766.44
210402	Тээвэр, шатахуун	64,217,755.00	85,010,959.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,736,534.00	5,296,817.32
210404	Ном, хэвлэл	3,903,580.00	3,738,225.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	838,100.00	288,490.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	32,125,363.00	6,634,896.00
210409	Бараа материал шилжүүлсний зардал	630,256,650.35	241,480,481.00
2105	Нормативт зардал	69,876,520.00	199,770,501.38
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	16,103,700.00	140,993,440.38
210502	Хоол, хүнс	52,854,570.00	54,754,361.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	918,250.00	4,022,700.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	41,095,778.00	11,080,327.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	0	170,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	55,000.00	911,500.00
210604	Урсгал засвар	41,040,778.00	9,998,827.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,224,040.00	6,094,200.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,224,040.00	6,094,200.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	20,578,228.00	31,834,923.48
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	18,070,903.00	28,668,598.48
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,052,000.00	1,721,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	388,900.00	345,925.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	227,925.00	115,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	55,000.00	27,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	450,000.00	450,000.00
210807	Газрын төлбөр	0	102,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	333,500.00	405,400.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	354,443,381.14	409,255,452.28
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	70,271,480.00	43,545,440.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	5,438,000.00	12,489,698.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	278,733,901.14	353,220,314.28
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	885,317,492.30	204,636,214.40
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	13,556,200.00	147,869,756.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	12,277,200.00	28,455,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0	66,211,200.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	0	18,278,556.00

213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,279,000.00	34,925,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	0	32,948.00
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	0	32,948.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	731,656,270.10	0
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	713,177,200.00	0
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	18,479,070.10	0
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	140,105,022.20	56,733,510.40
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	125,113,922.20	43,024,310.40
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	14,991,100.00	13,709,200.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	4,486,248,490.86	313,519,294.13
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	0	997,240.00
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	0	997,240.00
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	4,486,248,490.86	312,522,054.13

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
1	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	4,099,020,232.00	2,172,419,948.36	554,985,792.90	6,826,425,973.26
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	-9,125,203.80	-9,125,203.80
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	4,099,020,232.00	2,172,419,948.36	545,860,589.10	6,817,300,769.46
9	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	4,486,248,490.86	4,486,248,490.86
10	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	4,099,020,232.00	2,172,419,948.36	5,032,109,079.96	11,303,549,260.32
11	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	4,099,020,232.00	2,172,419,948.36	5,032,109,079.96	11,303,549,260.32
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	-15,822,956.90	-15,822,956.90
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	4,099,020,232.00	2,172,419,948.36	5,016,286,123.06	11,287,726,303.42
19	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	312,522,054.13	312,522,054.13
20	2021 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	4,099,020,232.00	2,172,419,948.36	5,328,808,177.19	11,600,248,357.55

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	3,647,919,442.44	3,230,387,031.88
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	90,095,217.29	183,762,901.88
110	Орлогын албан татвар	72,860,714.54	81,937,788.88
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	72,860,714.54	81,937,788.88
110002	Үйл ажиллагааны орлого	5,033,263.84	30,521,244.76
110003	Хөрөнгийн орлого	46,525,086.55	51,114,688.52
110008	Шууд бус орлого	21,302,364.15	301,855.60
113	Хөрөнгийн албан татвар	2,765,000.00	25,490,260.00
113002	Бууны албан татвар	2,765,000.00	2,960,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	0	22,530,260.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	14,469,502.75	76,334,853.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	4,751,146.75	6,310,311.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,550,726.75	2,684,700.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	774,220.00	2,110,640.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	1,426,200.00	1,514,971.00
1181	Газрын төлбөр	11,056.00	631,540.00
118101	Газрын төлбөр	11,056.00	631,540.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	9,707,300.00	69,393,002.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	6,990,000.00	52,244,550.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	937,300.00	642,952.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	1,780,000.00	16,505,500.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	62,444,053.70	203,576,126.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	62,444,053.70	203,576,126.00
120003	Торгуулийн орлого	5,298,118.70	9,580,500.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	23,217,105.00	131,735,736.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	5,513,000.00	4,085,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	17,704,105.00	127,650,736.00
120013	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого /ТӨҮГ/	33,928,830.00	62,259,890.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,495,380,171.45	2,843,048,004.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,656,809,600.00	1,674,985,100.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,656,809,600.00	1,674,985,100.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	169,862,792.35	259,257,350.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	136,251.00	0
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	114,431,606.35	300,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	17,115,214.00	74,951,674.00

131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	38,179,721.00	31,176,676.00
131107	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн нэмэлт орлого	0	152,829,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,620,566,570.10	877,555,534.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	713,177,200.00	0
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	18,479,070.10	0
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	615,123,300.00	654,977,400.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	273,787,000.00	222,578,134.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	16,069,789.00	0
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	16,069,789.00	0
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	32,071,420.00	31,250,020.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	32,071,420.00	31,250,020.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,280,783,201.15	2,807,298,783.88
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,280,783,201.15	2,807,298,783.88
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,362,294,146.85	2,599,278,019.48
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,597,261,364.77	1,719,809,768.37
210101	Үндсэн цалин	1,119,831,714.64	1,184,629,768.51
210102	Нэмэгдэл	338,732,635.80	398,824,113.42
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	6,600,000.00	4,869,911.11
210104	Урамшуулал	99,647,712.00	96,347,155.41
210105	Гэрээт ажлын хөлс	32,449,302.33	35,138,819.92
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	206,824,855.08	219,567,818.01
210201	Тэтгэврийн даатгал	144,714,904.40	155,372,890.68
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,561,440.54	16,146,700.65
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	12,315,342.67	12,910,805.80
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,062,435.19	3,175,595.97
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	31,170,732.28	31,961,824.91
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	239,372,514.00	230,033,382.70
210301	Гэрэл, цахилгаан	18,676,385.00	14,287,482.70
210302	Түлш, халаалт	189,632,329.00	184,056,500.00
210303	Цэвэр, бохир ус	31,063,800.00	31,689,400.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	83,968,269.00	95,319,025.32
210401	Бичиг хэрэг	7,607,400.00	10,150,497.00
210402	Тээвэр, шатахуун	60,615,125.00	67,876,839.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,526,264.00	6,149,897.32
210404	Ном, хэвлэл	4,292,380.00	4,067,458.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,712,400.00	4,358,434.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,214,700.00	2,715,900.00
2105	Нормативт зардал	83,944,195.00	173,145,611.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	29,649,135.00	113,360,100.00
210502	Хоол, хүнс	44,443,660.00	53,017,545.00

210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	9,851,400.00	6,767,966.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	49,185,538.00	19,055,100.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	4,000,000.00	8,685,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	258,000.00	267,000.00
210604	Урсгал засвар	44,927,538.00	10,103,100.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,304,040.00	5,714,200.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,304,040.00	5,714,200.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	29,430,321.00	44,462,084.38
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	25,864,830.00	40,605,513.48
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,189,000.00	1,721,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	108,900.00	345,925.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	227,925.00	115,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	55,000.00	27,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	450,000.00	450,000.00
210807	Газрын төлбөр	0	102,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	376,800.00	504,000.00
210816	Татварын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	1,157,866.00	591,645.90
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	67,003,050.00	92,171,029.70
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	55,173,820.00	81,388,429.70
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	11,829,230.00	10,782,600.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	918,489,054.30	208,020,764.40
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	13,797,200.00	147,849,956.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	12,277,200.00	28,455,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0	66,211,200.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	0	18,278,556.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,520,000.00	34,905,200.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	0	3,437,298.00
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	0	3,437,298.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	764,586,832.10	0
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	713,177,200.00	0
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	33,875,843.10	0
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	17,533,789.00	0
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	140,105,022.20	56,733,510.40
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	125,113,922.20	43,024,310.40
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	14,991,100.00	13,709,200.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	367,136,241.29	423,088,248.00
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	338,027,818.35	288,235,543.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	338,027,818.35	288,235,543.00

2200	Дотоод эх үүсвэрээр	338,027,818.35	288,235,543.00
220001	Барилга байгууламж	279,455,894.35	244,335,643.00
221001	Их засвар	0	18,000,000.00
222001	Тоног төхөөрөмж	34,000,000.00	14,650,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	24,071,924.00	8,000,000.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	500,000.00	3,249,900.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-338,027,818.35	-288,235,543.00
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	0	-15,000,000.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	0	15,000,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	0	15,000,000.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	29,108,422.94	119,852,705.00
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	132,292,589.17	161,401,012.11
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	161,401,012.11	281,253,717.11

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,958,307,500.00	2,732,696,527.62
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,491,309,900.00	2,429,460,984.62
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,394,309,100.00	2,332,627,784.62
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,651,149,300.00	1,642,791,667.40
210101	Үндсэн цалин	1,100,820,500.00	1,152,995,544.96
210102	Нэмэгдэл	413,077,800.00	353,440,236.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	6,300,000.00	4,869,911.11
210104	Урамшуулал	95,470,000.00	96,347,155.41
210105	Гэрээт ажлын хөлс	35,481,000.00	35,138,819.92
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	222,905,400.00	215,331,766.02
210201	Тэтгэврийн даатгал	156,859,500.00	151,136,838.69
210202	Тэтгэмжийн даатгал	16,511,300.00	16,146,700.65
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	13,209,100.00	12,910,805.80
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,302,300.00	3,175,595.97
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	33,023,200.00	31,961,824.91
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	232,801,700.00	225,959,382.70
210301	Гэрэл, цахилгаан	17,955,800.00	11,113,482.70
210302	Түлш, халаалт	183,156,500.00	183,156,500.00
210303	Цэвэр, бохир ус	31,689,400.00	31,689,400.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	73,374,200.00	72,422,959.32
210401	Бичиг хэрэг	5,517,100.00	5,517,100.00
210402	Тээвэр, шатахуун	55,623,800.00	55,118,004.00

210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,293,600.00	5,949,897.32
210404	Ном, хэвлэл	462,900.00	421,358.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,759,700.00	2,700,700.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,717,100.00	2,715,900.00
2105	Нормативт зардал	118,937,000.00	83,615,211.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	23,867,200.00	23,829,700.00
210502	Хоол, хүнс	88,208,900.00	53,017,545.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,860,900.00	6,767,966.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	9,766,300.00	9,556,100.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,000,000.00	1,000,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	267,000.00	267,000.00
210604	Урсгал засвар	8,499,300.00	8,289,100.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,834,400.00	5,334,200.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,834,400.00	5,334,200.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	15,142,000.00	14,026,538.48
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	11,901,600.00	10,810,213.48
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,721,000.00	1,721,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	346,000.00	345,925.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	115,000.00	115,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	30,000.00	27,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	450,000.00	450,000.00
210807	Газрын төлбөр	123,000.00	102,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	455,400.00	455,400.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	64,398,800.00	63,589,959.70
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	54,781,800.00	54,098,759.70
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	9,617,000.00	9,491,200.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	97,000,800.00	96,833,200.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	97,000,800.00	96,833,200.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	28,489,600.00	28,455,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	66,211,200.00	66,211,200.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,300,000.00	2,167,000.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	383,909,900.00	288,235,543.00
220001	Барилга байгууламж	320,149,300.00	244,335,643.00
221001	Их засвар	22,010,700.00	18,000,000.00
222001	Тоног төхөөрөмж	26,749,900.00	17,899,900.00
223001	Бусад хөрөнгө	15,000,000.00	8,000,000.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	83,087,700.00	15,000,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	83,087,700.00	15,000,000.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,958,307,500.00	2,792,020,432.30
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,674,985,100.00	1,631,960,789.60
310003	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,674,985,100.00	1,631,960,789.60
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,010,979,400.00	997,073,886.70
320001	Орон нутгийн төсвөөс	788,401,300.00	774,495,752.70

320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	222,578,100.00	222,578,134.00
33	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	35,349,200.00	31,250,020.00
330002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	35,349,200.00	31,250,020.00
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	236,993,800.00	131,735,736.00
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	4,405,000.00	4,085,000.00
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	185,487,700.00	127,650,736.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	47,101,100.00	0
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	98,666,961.29
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	157,990,865.97
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	1,130.00	4,803.00
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	6	6
610001	Төсвийн байгууллага	6	6
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	141	141
620001	Удирдах ажилтан	12	12
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	85	85
620003	Үйлчлэх ажилтан	37	37
620004	Гэрээт ажилтан	7	7
63	СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО (ЖИЛИЙН ДУНДЖААР)	842	842
630	ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАГЧИД	692	692
630001	Төрийн өмчит ЕБС	692	692
631	СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГА	150	150
631001	Төрийн өмчит СӨБ байгууллага	150	150
64	ЭМЧЛҮҮЛЭГСЭДИЙН ТОО	0	3,673.00
640001	Улсын эмнэлгээр хэвтэн эмчлүүлэгсдийн тоо	0	413
640002	Улсын эмнэлгийн амбулатороор эмчлүүлэгсдийн тоо	0	3,260.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	141	141
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	10	10
650004	СӨБ болон бага, дунд боловсролын албан хаагч (ТҮБД)	53	53
650006	Соёл урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮСУ)	5	5
650008	Эрүүл мэндийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮЭМ)	20	20
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	42	42
650010	Гэрээт ажилтан	4	4
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	7	7

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

төгрөгөөр

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	169862792.35	275,306,748.42
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	99820694.00	275,306,748.42
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	82286905.00	204,660,543.42
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2217700.00	45,383,877.42
210102	Нэмэгдэл		45,383,877.42
	Тэтгэврийн даатгал	15550.00	
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	7380882.00	22,624,816.00
210401	Бичиг хэрэг	400000.00	4,633,397.00
210402	Тээвэр, шатахуун	3031782.00	12,687,585.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	150000.00	
210404	Ном, хэвлэл	3799100.00	3,646,100.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал		1,657,734.00
2105	Нормативт зардал		89,530,400.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	5683725.00	89,530,400.00
210502	Хоол, хүнс	506000.00	
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	40082278.00	9,499,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл		7,685,000.00
210604	Урсгал засвар	40082278.00	1,814,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1376640.00	380,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1376640.00	380,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	5277230.00	29,795,300.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	5277230.00	29,795,300.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	19746900.00	7,447,150.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	19746900.00	6,155,750.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		1,291,400.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	17533789.00	70,646,205.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	17533789.00	51,016,756.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг		18,278,556.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		32,738,200.00
	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	17533789.00	
	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	70042098.35	
	Дотоод эх үүсвэрээр	70042098.35	
	Барилга байгууламж	57398974.35	
	Тоног төхөөрөмж	5150000.00	
	Бусад хөрөнгө	6993124.00	
	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	500000.00	
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг		19,629,449.00
213305	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг		3,437,298.00

213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг		16,192,151.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	169862792.35	275,327,139.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	169862792.35	275,327,139.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	98901838.35	300,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	28938593.00	74,951,674.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	38179721.00	47,246,465.00
131107	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн нэмэлт орлого		152,829,000.00
	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	3842640.00	
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		20,390.58
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		20,390.58

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Алтай сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээд, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч этгээдэд авлага, шатахууны зарцуулалт, дотоод хяналт, зээлийн эргэн төлөлт, Засгийн газрын тогтоолын хэрэгжилт, Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлантай холбоотой зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг аудитор А.Нарандэлгэр 2022 оны 3 дугаар сарын 18-наас 2022 оны 03 дугаар сарын 22-ны хооронд гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер А.Цэцэгсүрэн, газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Х.Болдбаатар нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Алтай сумын Засаг дарга 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 3 дугаар сарын 03-ны өдрийн 1/48 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Алтай сумын засаг дарга нь "Стандарттай шинэ Ховд" хөтөлбөрийн хүрээнд төрөлх сумын төвөө үйлдвэрлэл, бизнес, худалдаа үйлчилгээ нь стандарттай, ногоон байгууламж, дэд бүтцийн хөгжил сайтай, соёлтой, эрүүл, аюулгүй төв, суурин болгон хөгжүүлж "Монгол

улсын тэргүүний сум болгох" зорилготойгоор төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүргэн ажиллаж байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого, журамд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- *Малын тоо толгойн албан татварын тухай хууль*
- *Нийгмийн даатгалын сангийн 2021 оны төсвийн тухай хууль*
- *Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны төсвийн тухай хууль*
- *Коронавируст халдвар /ковид-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай*
- *Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар тогтоолоор “төсвийн хэмнэлтийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай”*

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөө багатай байна.

Сумын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд мөрдөх тусгайлан баталсан Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг байхгүй бөгөөд Сангийн яамнаас гаргасан бодлого шийдвэрүүдийг хэрэгжүүлэн и-баланс цахим программ хангамж ашиглан холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцүүлэн, үйл ажиллагааны онцлогт тохируулан ашиглаж байна.

Алтай сумын Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2021 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд аймгийн Засаг даргын дэргэдэх санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанаас 2019-2020 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд 2021 оны 04 дүгээр сард дотоод хяналт хэрэгжүүлсэн байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд тусалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Алтай сумын ТТЗ-ын 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн хүлээн зөвшөөрөхүйц санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал гэж үнэлсэн.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлаар сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл “Бага” гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшнийг 2 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд материаллаг байдлын түвшнийг 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн нийт зарлагын 3345.5 сая төгрөгөөс 2 хувиар тооцон 66.9 сая төгрөгөөр материаллаг байдлыг тооцон, санхүүгийн тайлангийн түвшинд гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 80 хувиар буюу 53.5 сая төгрөгөөр тогтоолоо.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Алтай сумын ТТЗ-ын 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 316.7 сая төгрөгөөр буюу 3 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан мөнгөн хөрөнгө, авлага, бараа материал, үндсэн хөрөнгө, өр төлбөр, цэвэр өмчийн дансдууд байна.

Хүснэгт №1. Санхүүгийн байдлын тайлан

/мянган төгрөг/

Тайлангийн үзүүлэлтүүд	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт	
Мөнгөн хөрөнгө	161.4	281.3	119.90	174%
Авлага	232.5	301.8	69.30	130%
Бараа материал	379.0	421.9	42.90	111%
Үндсэн хөрөнгө	10,546.7	10,631.3	84.60	101%
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	11,319.6	11,636.3	316.70	103%
Богино хугацаат өр төлбөр	16.1	36.1	20.00	224%
Цэвэр хөрөнгө, өмч	11,303.5	11,600.2	296.70	103%
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	11,319.6	11,636.3	316.70	103%

Эх сурвалж: Алтай сумын ТТЗ-ын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 161.4 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 281.3 сая төгрөг болж 119.9 сая төгрөгөөр буюу 74 хувиар өссөн байна. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд байгаа 279.9 сая төгрөг нь Төрийн сангийн харилцах дансанд, арилжааны банкны дансанд 1.2 сая төгрөг байршиж байна.

3.5.2 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 232.5 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 301.8 сая төгрөг болж 69.3 сая төгрөг буюу 30 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 2: Авлагын үлдэгдэл

сая. төгрөг

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	0.10	1.3	1.2
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага		36.3	36.3
Байгууллагаас авах авлага	2.40	14.1	11.7
Хувь хүмүүсээс авах авлага	3.50	2.8	(0.7)
Татаас санхүүжилтийн авлага	17.5	3.4	(14.1)
Дүн	23.5	57.9	34.4
Тусгай зориулалтын сан	180.6	172.1	(8.5)
Үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа	28.3	71.8	43.5
Цалингийн урьдчилгаа			-
Дүн	208.9	243.9	
АВЛАГЫН НИЙТ ДҮН	232.4	301.8	34.4

Эх сурвалж: Алтай сумын ТТЗ-ын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлагын үлдэгдэлд 172.1 сая төгрөгийн насжилт өндөртэй байгаа авлагын дийлэнхийг сум хөгжүүлэх сангийн зээл, зээлийн хүүгийн авлага, малжуулах төслийн авлага эзэлж байгаа бөгөөд оны эхэнд 180.6 мянган төгрөгийн зээлийн авлагын үлдэгдэлтэй байсан ба тайлант онд 15.0 сая төгрөгийн зээл олгож, 25.3 сая төгрөгийн зээл, зээлийн хүү эргэн

төлөгдөж, оны эцэст 172.1 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

ОНХС-гийн авлагад бүртгэлтэй үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгааны эхний үлдэгдэл 28.3 сая төгрөгөөс тайлант онд 26.3 сая төгрөгийн авлагыг барагдуулж 69.8 сая төгрөгийн 3 ажлын санхүүжилтийг олгож, хөрөнгө хүлээн аваагүйтэй холбоотой авлагаар нэмж бүртгэн, 71.8 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

3.5.3 Бараа материал

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 421.9 сая төгрөг болж 42.9 сая төгрөгөөр өссөн нь 55.9 сая төгрөгөөр эм боох материал, аж ахуйн материалыг үнэ төлбөргүйгээр хүлээн авсантай холбоотой нэмэгдсэн байна.

Тайлант хугацаанд төсвийн хөрөнгөөр 368.4 сая төгрөгийн бараа материал бэлтгэж, үнэ төлбөргүйгээр 42.0 сая, малын үнийг дахин үнэлж 3.6 сая төгрөгөөр нийт 414.0 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, 371.1 сая төгрөгийн материалыг зарцуулжээ.

3.5.4 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл оны эхэнд 10,546.7 сая төгрөг байсан бол оны эцэст 10,631.3 сая төгрөг болж 84.6 сая төгрөгөөр өссөн нь үнэ төлбөргүй хүлээн авсан үндсэн хөрөнгө нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө 3.9 сая төгрөгөөр төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн, 434.5 сая төгрөгөөр шилжүүлэн авсан, үнэ төлбөргүй хандиваар нэмэгдэж, акталсан, балансаас балансад шилжүүлсэн 2.5 сая төгрөгөөр хөрөнгө хасагдсан байна.

3.5.6 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 16.1 сая, эцсийн үлдэгдэл 36.1 сая төгрөг болж 20.0 сая төгрөгөөр өссөн байна. Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлд 36.1 сая төгрөгийн өр байгаа нь дараа тайлангийн хугацаанд бүрэн барагдах боломжтой байгууллагад төлөх өглөгүүд байна.

3.5.7 Цэвэр хөрөнгө, өмч

Засгийн газрын оролцоо дансны оны эхний үлдэгдэл 11,303.5 сая төгрөг байсан оны эцэст 11,600.2 сая төгрөг тайлант онд 296.7 сая төгрөгөөр өссөн нь тайлант үеийн үр дүн 312.5 сая төгрөгийн ашигтайтай, өмнөх үеийн үр дүн рүү 15.8 сая төгрөгөөр залруулсантай холбоотой байна.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 2,845.9 сая төгрөгөөр, нийт зарлагыг 2,845.9 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Алтай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны нэгтгэсэн төсвийг аймгийн ИТХ-ын 2020 оны 12 дугаар сарын 18 өдрийн 2/05 тоот тогтоолоор 2,835.5 сая төгрөгөөр анх баталсан байна.

Төсвийн тодотголыг сумын ИТХ-аар 2021 оны 8 дугаар сарын 23-ны өдрийн 3/03 тоот тогтоолоор 2,970.8 сая төгрөгөөр 6 байгууллага, 2 сангийн төсвийг тодотгож баталсан байна. Аймгийн Засаг даргын А/842 тоот захирамжаар төсөвт зохицуулалт хийж Ерөнхий

боловсролын сургуулийн төсөвт 12.5 сая төгрөгийг хасаж тодотгон орон нутгийн нийт төсөв 2953.3 сая төгрөгөөр батлагджээ.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд 2,958.3 сая төгрөгийн төсөв баталснаас 1,675.0 сая төгрөгийг улсын төсвөөс, 788.4 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 35.3 сая төгрөгийг ЭМДС-аас, 222.6 сая төгрөгийг ОНХС-аас санхүүжих, 4.4 сая төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос, 185.5 сая төгрөгийг туслах үйл ажиллагаанаас, 47.1 сая төгрөгийг өмнөх оны үлдэгдлээс санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Хүснэгт 3: Төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

сая. төгрөг

	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
Улсын төсвөөс санхүүжих	1,675.0	1,632.0
Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,675.0	1,632.0
Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,011.0	997.1
Орон нутгийн төсвөөс	788.4	774.5
Орон нутгийн хөгжлийн сан	222.6	222.6
Нийгмийн даатгалын төсвөөс санхүүжих	35.3	31.2
Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	35.3	31.2
Төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас	237.0	131.8
Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос	4.4	4.1
Туслах үйл ажиллагааны орлогоос	185.5	127.7
Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	47.1	
ЭХ ҮҮСВЭРИЙН НИЙТ ДҮН	2,958.3	2,792.1

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 1,632.0 сая төгрөг, орон нутгийн төсвөөс 774.5 сая төгрөг, ОНХС-ийн санхүүжилт 222.6 сая төгрөг, ЭМДС-аас санхүүжих 31.2 сая төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 4.1 сая төгрөг, туслах үйл ажиллагааны орлогоос 127.7 сая төгрөг нийт 2,792.1 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж, урсгал үйл ажиллагаанд 2,732.7 мянган төгрөгийг зарцуулж 56.9 сая төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 2,732,7 сая төгрөг буюу 92,4 хувьтай байгаа нь цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлыг 15.9 сая төгрөгөөр, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал 6.8, бараа хангамж, бараа материалын зардал 0.9, томилолтын зардал 0.5, нормативт зардал 35.3, бараа үйлчилгээний бусад зардал 1.9, хөрөнгийн зардал 95.6, эргэж төлөгдөх зээл 68.1 сая төгрөгөөр буюу нийт 225.6 сая төгрөгөөр батлагдсан төсвийг хэмнэж зарцуулсантай холбоотой байна.

Үндсэн үйл ажиллагааны орлого 4.4, туслах үйл ажиллагааны орлого 185.5 сая төгрөгөөр тус тус батлагдаж гүйцэтгэлээр үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг 4.1 сая, туслах үйл ажиллагааны орлогыг 127.7 сая төгрөгөөр нийт 131.8 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлсэн. Нийт бүрдүүлсэн орлогын 100.0 сая төгрөгийг Талст молор ХХК-тай байгуулсан гэрээнээс, 25.2 сая төгрөгийг СХС-ийн зээл, зээлийн хүүгийн орлого, 4.1 сая төгрөгийг ЗДТГ-ын өөрийн орлого, 2.4 сая төгрөгийг ЕБС-ийн өөрийн орлогоор бүрдүүлэн ажиллажээ.

Алтай сумын ИТХ-ын 2021 оны орон нутгийн төсөв батлах тухай 2021 оны 8 дугаар сарын 23-ны өдрийн 3/03 дугаар тогтоолд Алтай сумын Төвлөрүүлэн захирагчийн тайлант онд 101.4 сая төгрөгийн орлогыг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 193.3 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг 191.0 хувиар биелүүлсэн байна.

Хүснэгт 4. Сумын татварын орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/сая.төгрөг/

Орлогын ангилал	2021 оны		Зөрүү
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	
Татварын нийт орлогын дүн	101.4	193.3	(91.9)
Нийт орлого ба тусламжийн дүн	101.4	193.3	(91.9)
Татварын орлого	94.4	183.7	(89.3)
Орлогын албан татвар	6.2	30.8	(24.6)
Хувь хүний орлогын албан татвар	4.2	0.30	3.9
Үйл ажиллагааны орлого	2.0	30.5	(28.5)
Хөрөнгийн албан татвар	48.1	54.1	(6.0)
Бууны албан татвар	3.1	3.0	0.1
Иргэдийн мөнгөн хадгаламжийн хүүгийн орлого	45.0	51.1	(6.1)
Малын тоо толгойн албан татвар	-	22.5	(22.5)
Малын тоо толгойн албан татвар	-	22.5	(22.5)
Бусад татвар, төлбөр, хураамж	5.1	6.3	(1.2)
Улсын тэмдэгтийн хураамж	2.6	2.7	(0.1)
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны	1.0	2.1	(1.1)
Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	1.5	1.5	(0.0)
Газрын төлбөр	-	0.6	(0.6)
Газрын төлбөр	-	0.6	(0.6)
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	35.0	69.3	(34.3)
Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	1.0	0.6	0.4
Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	4.1	16.5	(12.4)
Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	29.9	52.2	(22.3)
Татварын бус орлого	7.0	9.6	(2.6)
Нийтлэг татварын бус орлого	7.0	9.6	(2.6)
Торгуулийн орлого	7.0	9.6	(2.6)

Эх сурвалж: Алтай сумын ТТЗ-ын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Нийт орлого 193,3 сая төгрөг буюу 91,9 сая төгрөгөөр давуулжээ. Орлого давсан шалтгаан нь Үйл ажиллагааны орлого 28.5 , иргэдийн мөнгөн хадгаламжийн хүүгийн орлого 6.1, хөрөнгийн албан татварын орлого 6.0, малын тоо толгойн орлого 22.5 , түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны орлого 1.1 сая төгрөгөөр улсын тэмдэгтийн хураамж 0.1, газрын төлбөр 0.6, байгалийн нөөц ашигласны төлбөр 12.4, ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр 22.3 сая төгрөгөөр давуулан биелүүлж, Хувь хүний орлогын албан татвар 3.9 , ус рашааны нөөц ашигласны төлбөр 0.6 сая төгрөгөөр тасалжээ.

Татварын бус орлогыг 7.0 сая төгрөгөөр төлөвлөснөөс 9.6 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж 2.6 сая төгрөгөөр давуулан биелүүлсэн байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн тайлангаар ЭМГ-аас 36.9 сая төгрөг, ЭМДС-ын орлогоор Ковид-2019 цар тахлын үеэр ажилласан илүү цаг, томилолт, вакцины урамшуулалд 152.8, БСУГ-аас ЕБС болон СӨБ-ийн байгууллагад ажиллаж байгаа багш нарын тэтгэмж 18.3 өмнөх оны авлага буюу татан төвлөрүүлэлтээс 17.7, номын түрээсийн орлого 3.6, тендерийн баримт бичгийг худалдсаны орлого 0.8, бусад орлогоос 64.8 сая төгрөг нийт 294.9 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлэн 275.3 сая төгрөгийг зарцуулж орон нутгийн төсөвт 16.2 сая төгрөгийг, улсын төсөвт 3.4 сая төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Алтай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тодорхой бус байдал үүссэн, хэрэглэгчдэд хамааралтай дараах асуудлууд байна. Үүнд:

1. Сум хөгжүүлэх сангаас 2011-2020 онуудад олгосон 60 зээлдэгчийн 475.7 сая төгрөгийн зээл олгогдсоноос 1 иргэн нас барсан, 36 зээлдэгч зээл бүрэн төлж дууссан, 3 иргэний 31.4 сая төгрөгийн зээлийн төлөх хугацаа болоогүй, 21 иргэний 130.9 сая төгрөгийн зээлийн авлага нь хугацаа хэтэрч байгаа нь сангийн хөрөнгийн эргэцийг удаашруулж, хөрөнгийн үр өгөөжийг бууруулж байна.
2. “Тоосгон уул” ХХК-тай 15 жилийн хугацаатай концессийн гэрээ байгуулан сумын төсөвт байгууллагуудыг халаалт дулаанаар ханган ажиллаж тайлант онд өр үүсээгүй тайлагнасан ч төсөвт байгууллагуудад батлагдсан төсвөөр гэрээ байгуулан зардлыг санхүүжүүлсэн байна.
3. Тайланд хугацаанд 505 хүн Ковид 19 цар тахлаар өвчилж 203.1 сая төгрөгийн нэг удаагийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд зарцуулсан байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Алтай сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд аймгийн ХО-аар 145.2 сая төгрөгийн өртөгтэй халуун усны барилгын ажлыг “Талст чиглэл ХХК”, 33.7 сая төгрөгийн гүний худаг гаргах ажлыг “Эвлэл ХХК”, 49.5 сая төгрөгийн Гэр хороололд доторлогоотой суваг шинээр хийх ажлыг “БЕСА” ХХК тус тус гүйцэтгэж данс бүртгэлд тусгасан, сумын Эрүүл мэндийн төв Ковид-19 цар тахлын үйлчилгээ үзүүлсний төлбөрт ЭМДС-аас авах 36.3 сая төгрөгийн авлага үүссэн асуудлууд нь үлэмж нөлөө үзүүлсэн байна.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасны дагуу тус байгууллагын 2021 оны Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг хяналаа.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд оруулбал зохих 157 мэдээллээс 156 хугацаандаа оруулсан 1 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн байна гэж дүгнэлээ.

Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар 132.5 сая төгрөгийн зөрчилд 1 төлбөрийн акт, 5 зөвлөмж өгөгдсөн бөгөөд 100 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна.

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал байхгүй болно.

3.12 Харьяа байгууллагуудын аудитын дүнгийн талаар

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 6 төсвийн байгууллага, 2 тусгай сан, 1 ОНӨААТҮГ нийт 9 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 3 байгууллагыг аудитад хамруулан дүгнэлт гаргаж, 6 тайланг түүвэрт хамруулсан байна.

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй”-3 (сумын 12 жилийн сургууль, сумын хүүхдийн цэцэрлэг, ЭМТөв) (нийт 3 дүгнэлт гаргасан байна.

Алтай сумын ТТЗ-ын нэгтгэлд хамрагдсан төсвийн шууд захирагчдын 2021 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 30.5 сая төгрөгийн 12 алдаа зөрчил илэрч, 17.7 мянган төгрөгийн 5 алдааг залруулсан байна.

Залруулагдаагүй 12.8 сая төгрөгийн алдаа зөрчлөөс 1.8 сая төгрөгийн алдаа зөрчилд 3 төлбөрийн акт тогтоон, 2.8 сая төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгуулах 1 албан шаардлага өгч, 8.2 сая төгрөгийн 3 алдаа зөрчилд зөвлөмж өгөгдсөн байна. Нийт алдаа зөрчил, шийдвэрлэлтийг хүснэгтээр харуулбал:

Д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Алтай сумын 12 жилийн сургууль	4	10.7	-	-	-	-	-	-	4	10.7
2	Алтай сумын хүүхдийн цэцэрлэг	3	3.3	-	-	1	0.1	-	-	2	3.2
3	Алтай сумын ЭМТ	8	27.2	4	17.7	2	1.7	1	2.8	1	5.0
Дүн		15	41.2	4	17.7	3	1.8	1	2.8	7	18.9

Эх сурвалж: Алтай сумын ТТЗ-ын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

4. Нэгтгэсэн тайлангийн аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 295.8 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс, 1.9 сая төгрөгийн 2 алдаа зөрчилд 2 төлбөрийн акт, 130.9 сая төгрөгийн 1 албан шаардлага, алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 64.5 сая төгрөгийн 9 зөвлөмж өглөө.

4.1 Залруулсан алдаа

Аудитаар нягтлан бодох бүртгэлийн бичилт, тооцоолол болон тайлагналын алдаатай дараах залруулгыг санхүүгийн тайланд тусгаж, баталгаажуулав. Үүнд:

1. Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс бараа материал худалдан авч бэлтгэхдээ нярваар орлого аваагүй 30.7 сая төгрөг,
2. Ажилтан албан хаагчдын хувийн унаанд шатахуун олгож албан хэрэгцээнд зарцуулсан болон албаны авто машинд шатахуун олгохдоо жолоочийн тооцоог үнэн зөв бодож хянаагүй, жолоочийн замын хуудас дутуу, явсан ажлын тайланг хавсаргаж оруулаагүй 2.3 сая төгрөг,
3. Бэлтгэн нийлүүлэгчээс бараа материал худалдан авахдаа төлбөрийн баримтаар бүрэн гүйцэд баталгаажуулаагүй 65.3 сая төгрөг нийт 98.3 сая төгрөг

Шийдвэрлэсэн нь: Залруулга хийсэн болно.

4.2 Төлбөрийн акт

1. Засаг даргын Тамгын газрын дарга Д.Баатарсүрэнгийн ээлжийн амралтын хугацаанд газрын даамал Б.Түмэндэмбэрэлийг түр хугацаагаар хариуцуулж гэрээгээр авч ажиллуулж олгосон цалин 0.3 сая төгрөг, Засаг дарга Х.Түмэндэлгэрт 2 хоногийн албан томилолт илүү олгосон 0.03 сая төгрөг, Засаг даргын орлогч Г.Булгансүхэд анхан шатны баримтаар нотлохгүй бүрэн бус, томилолтын хуудсаар албан томилолт олгосон 0.2 сая төгрөг, туслах үйл ажиллагааны түрээсийн орлогын 40 хувийг дутуу төвлөрүүлсэн 0.7 сая төгрөг, нийт 1.3 сая төгрөгийг зарцуулсан зөрчил илэрсэн нь нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.6-д "анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна" 20 зүйлийн 20.2.5-д "Дансны өглөг авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас өмнө хянан баталгаажуулах", гэсэн заалтуудыг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоов.

2. Сумын ИТХ-ын дарга Б.Бат-Эрдэнэд ээлжийн амралтын олговрыг цалинтай давхардуулан олгосон 0.6 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д "Дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянаж ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан баталгаажуулах", Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын 2000 оны 166 тоот тушаалын 1 дүгээр хавсралтын 2-т "Ажил олгогч нь бүх ажилтныг ажлын жил бүр ээлжийн амралтаа заавал биеэр эдлэх бололцоогоор хангаж, эдлүүлнэ" гэсэн заалтуудтай тус тус нийцээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоов.

4.3 Албан шаардлага

Илрүүлэлт: 4.3.1 СХС-ийн зээлийн үлдэгдэлтэй байгаа 24 зээлдэгчээс 21 нь хугацаа хэтэрсэн байгаа ба зээлийн гэрээнд тусгасан алдангийн хэмжээ нь жилийн 1 хувь байгаа нь зээлийг хугацаандаа төлж барагдуулах хөшүүрэг болохгүй байна. Зээлдэгч нарын картыг хөтлөөгүй, СХС-ийн программын ашиглалт хангалгүй, зэрэг зөрчил илэрлээ. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", Засгийн газрын 2016 оны 153-р тогтоолын 1.7-д "Зээлдэгч зээлийг хугацаандаа төлөөгүй бол хугацаа хэтрүүлсэн хоног тутамд төлөөгүй зээлийн дүнгийн 0.5 хувиас хэтрэхгүй хэмжээгээр алданги төлнө. Алдангийн хэмжээг сумын засаг

дарга болон зээлдэгчтэй байгуулах зээлийн гэрээнд тодорхой тусгана" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь : Сум хөгжүүлэх сангаас зээл авч хугацаандаа төлөөгүй 21 зээлдэгчийг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлэн сангийн эргэцийг сайжруулан ажиллах, СХС-ийн программын ашиглалтыг сайжруулж, зээлийн гэрээг шинэчлэх албан шаардлага өгөв.

4.4. Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

4.4.1 Авлагатай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт1: Алтай сумын ТТЗ-ын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд СХС-ийн зээлийн авлагыг илүү тооцоолсон нийт **0.5** сая төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "Үнэн зөв байх", 13 дугаар зүйлийн 13.6-д "анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна" 20 зүйлийн 20.2.5-д "Дансны өглөг авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас өмнө хянан баталгаажуулах", гэсэн заалтууд хэрэгжээгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Сум хөгжүүлэх сангийн тайланд авлагын үлдэгдлийг үнэн зөв тооцоолж, тайланд тусгаж төсвийн хөрөнгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлж ажиллах.

Илрүүлэлт2: Алтай сумын ЗДТГ-ын тайланд он дамжсан насжилт өндөртэй , эзэн холбогдогч нь тодорхойгүй авлагыг тодорхойлж барагдуулаагүй **2.0** сая төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д " Төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 зүйлийн 20.2.5-д "Дансны өглөг авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас өмнө хянан баталгаажуулах" гэсэн заалтуудтай нийцээгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Алтай сумын ЗДТГ-ын тайланд тусгагдсан авлагыг барагдуулах арга хэмжээ авч ажиллах.

Илрүүлэлт3: Алтай шим ус ОНӨААТҮГ нь тайланд он дамжсан авлагыг тодорхойлж барагдуулаагүй **0.7** сая төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д " Төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 зүйлийн 20.2.5-д "Дансны өглөг авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас өмнө хянан баталгаажуулах" гэсэн заалтуудтай нийцээгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Алтай шим ус ОНӨААТҮГ-ын тайланд тусгагдсан авлагыг барагдуулах арга хэмжээ авч ажиллах.

4.4.2 Орон нутгийн хөгжлийн сангийн зарцуулалттай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт 4: Орон нутгийн хөгжлийн сангаас Иргэдийн санал авч, эрэмбэлээгүй төсөл арга хэмжээг төлөвлөж, зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 зүйлийн 20.2.5-д "Дансны өглөг авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас өмнө хянан баталгаажуулах", Сангийн сайдын 2021 оны 05 сарын 24-ний өдрийн 86 дугаар тогтоолын 4.3.2-д "ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ нь тухайн

орон нутгийн иргэдийн саналаар дэмжигдэж эрэмбэлэгдсэн байх" гэсэн заалт гэсэн заалтуудыг мөрдөөгүйтэй холбоотой байна.

Өгсөн зөвлөмж: Орон нутгийн хөгжлийн сангийн журмыг мөрдөж, сангийн хөрөнгийг үр дүнтэй зарцуулах талаар анхааран ажиллах,

4.4.3 Анхан шатны баримттай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт 5: Сумын Соёлын төв 2021 онд батлагдаагүй орон тоонд ажил хавсарсны нэмэгдэл олгосон 1.3 сая төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.9-д "Дээд шатны төсвийн захирагчийн зөвшөөрснөөр үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх чиг үүргийн давхардлыг арилгах ажлын ачааллыг нягтруулах, бүтээмжийг дээшлүүлэх зорилгоор байгууллагын дотоод зохион байгуулалтын бүтцийг батлагдсан орон тооны хязгаар төсвийн хүрээнд шинэчлэн тогтоох" гэсэн заалтын хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Зөвлөмж: Батлагдсан орон тоонд ажил хавсарсны нэмэгдэл олгох.

4.4.4 Төсвийн гүйцэтгэл, төсвийн төлөвлөлттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт 6: Сумын Соёлын төв нь тайлант онд 0.1 сая төгрөгийн шатахууны зардал батлагдсан байхад бусад зардлуудаас гүйлгэн 1.1 сая төгрөгийн шатахуун зарцуулж, 0.9 сая төгрөгийг хэтрүүлэн зарцуулжээ. Энэ нь төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.2-д "Батлагдсан төсвийн хүрээнд зарлага гаргах" гэсэн заалт

Өгсөн зөвлөмж: Эдийн засгийн ангиллын дагуу төсөвт журмын дагуу зохицуулалт хийж зардлыг санхүүжүүлэн, Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг үнэн зөв илэрхийлж тайлагнах

4.4.5 ЗГ-ын 2021 оны 43-р тогтоолын зарцуулалттай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт 7: ЗДТГ нь батлагдсан төсөвт зардлын 10-аас доошгүй хувийн хэмнэлт гаргаагүй, хөрөнгө бэлтгэсэн, төсвийг үрэлгэн зарцуулсан зэрэг 41.6 сая төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах" заалтыг баримталж ажиллах.

Илрүүлэлт 8: ИТХ нь батлагдсан төсөвт зардлын 10-аас доошгүй хувийн хэмнэлт гаргаагүй 6.0 сая төгрөг, төсвийг үргүй зарцуулсан 3.6 сая төгрөг, нийт 9.7 сая төгрөгийн зөрчил илэрлээ.

Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах" заалтыг баримталж ажиллах.

4.4.6 Дотоод хяналттай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт 9: ТТЗ нь Засгийн газрын 2011 оны 311-р тогтоолын дагуу санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй зөрчил илэрлээ.

Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн тухай хуулийн 16.5.6 -д "Дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх", ЗГ-ын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолын 1.3-д "Аж ахуйн нэгж байгууллага нь энэхүү нийтлэг журамд нийцүүлэн өөрийн үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон "Дотоод хяналт шалгалтын зохион байгуулах журам"-тай байна, 1.5-д "Энэхүү журмын 1.4-т зааснаас бусад тохиолдолд "Дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам"-ыг тухайн байгууллага, аж ахуйн нэгж өөрөө баталж мөрдөнө гэсэн заалтыг хэрэгжүүлэн ажиллах.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 6 дүгээр сарын 3-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/сая. төгрөгөөр/

д/д	байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	ТТЗахирагч	1	-							1	0
2	Алтай ЗДТГ	6	143.2	3	98.5	1	1.3		-	2	43.4
3	Алтай ИТХ	2	10.3			1	0.6			1	9.7
4	Алтай Соёлын төв	2	2.2							2	2.2
5	Алтай ОНХС	1	8.0							1	8.0
6	Алтай СХС	2	131.4					1	130.90	1	0.5
7	Алтай шим ус									1	0.7
	Дүн	15	295.8	3	98.5	2	1.9	1	130.9	9	64.5

Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газар